

ת"פ 48304/12/13 - שי שומר נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 48304-12-13 מדינת ישראל נ' שומר
תיק חיצוני: 1878/2013-6 דן

מספר בקשה: 10

בפני	כב' השופטת לימור מרגולין-יחידי
מבקשים	שי שומר
נגד	
משיבים	מדינת ישראל

החלטה

לפניי עתירת הנאשם לבטל את כתב האישום בעניינו בעילה של הגנה מן הצדק, בשל פגיעה נטענת בזכויותיו, בכך שלא נחקרה תלונתו לנקיטת אלימות שוטרים כלפיו, והגשת כתב האישום ללא בירור טענה זו.

הרקע להגשת כתב האישום

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, איומים והפרעה לשוטר במילוי תפקידו, בקשר לארוע מיום 3.3.13 שהתרחש בנתיבי איילון.

כפי שנמסר על ידי הסנגורית, הנאשם בחקירתו טען שהותקף על ידי שוטרת שהייתה בשטח. דברי הנאשם שתועדו בחקירתו, הועברו למח"ש, ועשרה ימים מאוחר יותר נשלח אל הנאשם, בהתאם לכתובת שמסר בחקירתו, מכתב המזמין אותו לפנות בתלונה מפורטת בצירוף תיעוד רפואי למח"ש, תוך שמובהר כי בהעדר תלונה לא ניתן יהיה לקדם בירור של הטענות והחומר יגנז.

לטענת הנאשם המכתב האמור, כמו גם החלטת גניזת התיק ביום 16.7.13, בשל זניחת התלונה, לא הגיעו אליו.

כתב האישום הוגש ביום 23.12.13 לאחר קבלת "אישור שפיטה".

ביום 9.4.14 פנתה הסנגורית למח"ש לבירור אופן הטיפול מצידם בטענות הנאשם, ונענתה כי התיק נגנז עקב העובדה שהנאשם לא התייצב למסירת תלונה רשמית.

עמוד 1

בשום שלב לא הוגש ערר על החלטת מח"ש ולא ננקט הליך אחר בדרישה לפתיחת החקירה שנגנזה.

העתירה לביטול כתב האישום עקב המנעות מחקירת התלונה במח"ש - טיעוני הצדדים

ב"כ הנאשם טוענת כי יש מקום לביטול כתב האישום, בשל הפגיעה בזכותו המהותית של הנאשם להליך הוגן בהתאם לעקרונות של הגנה מן הצדק. היא טוענת נגד סמכותה של מח"ש לסגור תיק מחמת אי מסירת תלונה פורמלית, ומדגישה כי די היה במפורט בהודעה כדי לחייב חקירה ובירור. לשיטתה, לא קיימת עילה סגירה של תיק מחמת זניחת תלונה, והחלטת מח"ש עומדת בסתירה להוראות הדין בדבר פתיחה בחקירה כשנודע לרשות החוקרת על ביצוע עבירה. הסנגורית הפנתה להחלטות של בתי משפט השלום בהן בוטלו כתבי אישום בשל טענות דומות (יוער כי בחלק מפסקי הדין התהפכה התוצאה בערעור ויש להקפיד במקרה כזה להציג את ההחלטה שבערעור).

המאשימה התנגדה לביטול כתב האישום, בצינה כי לא מתקיימים התנאים להחלת טענת הגנה מן הצדק, כי התנהלות מח"ש הייתה תקינה וסבירה לפי נהלי העבודה וכי בשום שלב לא הוגשה תלונה פורמלית מצד הנאשם ואף לא הוגש ערר על החלטת הסגירה. לטענת המאשימה כתובת הנאשם שנמסרה בחקירתו היא הכתובת המעודכנת למועדים הרלבנטיים בגיליון רשימת הכתובות המשטרתי.

דין והכרעה

אין מחלוקת כי מח"ש לא קיימה בירור מהותי של הטענות שהועברו אליה, היות שהנאשם לא פנה בתלונה רשמית, וגנזה את הטענות. אין מחלוקת כי בהמשך ניתן אישור שפיטה.

השאלה הטעונה הכרעה היא אם מח"ש הייתה מוסמכת לגנוז את התלונה בנסיבות העניין, או שמא יש בהתנהלות מח"ש משום פגיעה בעקרונות של צדק מהותי והליך הוגן, באופן המצדיק התערבות בית משפט בדרך של ביטול כתב האישום או בדרך אחרת.

ההוראות המסדירות את סמכות בירור תלונה בדבר נקיטת אלימות, והזיקה בין בירור זה לבין נקיטת הליכים בתיק העיקרי, מופיעות בנהלים פנימיים של המשטרה ושל הפרקליטות - פקודת מטא"ר והנחיות פרקליט המדינה.

פקודת המטה הארצי 06.03.03 מסדירה את נושא ההעברה לבחינת מח"ש של חשדות לביצוע עבירה על ידי שוטר ואת סדר הטיפול בתלונות הדדיות.

הנחיית פרקליט המדינה מס' 2.18 שעניינה מדיניות התביעה בתיקים בהם מתלונן חשוד על שימוש בכוח מצד השוטר כלפיו, נועדה להבטיח תיאום בין שתי רשויות חקירה ואכיפה שונות. במסגרת ההנחיה נקבעה ההוראה בדבר השהיית קבלת ההחלטה ביחס לחשדות המיוחסים לחשוד עד לקבלת החלטה במח"ש בעניין טענות לנקיטת אלימות מצד השוטרים. עוד נקבע כי ככל שמסקנת מח"ש היא שאין מניעה לנקוט הליכים נגד החשוד, תיתן מח"ש לרשות התביעה

"אישור שפיטה".

אקדים ואציין כי לעובדה שמדובר בהנחיות פנימיות, כמו גם לעובדה שניתן יהיה לברר את תלונת הנאשם במסגרת ההליך העיקרי ולהעניק לו סעד במידת הצורך, יש משמעות, לצד שיקולים נוספים שיפורטו להלן, בגיבוש מסקנתי כי אין מקום להתערבות שיפוטית בשלב זה.

אפרט את טעמיי.

הטענה המרכזית של ההגנה נוגעת לעצם אי ביצוע חקירה ללא תלונה פורמאלית ולגניזת התלונה.

להשקפתי, עמדתה העקרונית של מח"ש, לפיה ככלל על מנת שניתן יהיה לברר באופן ראוי טענות לאלימות, על הנאשם להגיש תלונה פורמאלית, במסגרתה הוא שוטח במפורט את כל טענותיו ביחס לאלימות שהופעלה כלפיו, ואין די בהתייחסות אגבית במסגרת החקירה ביחס לחשדות המופנים כלפיו, היא עמדה שיש בה היגיון מחד גיסא, ואין בה פגיעה מהותית בזכויות הנאשם או הטלת מעמסה כבדה מידי עליו מאידך גיסא. עצם הדרישה לפניה בתלונה פורמאלית מבטיחה שטענות סרק של נאשמים שנטענו בלהט רגע המעצר והחקירה, ואשר הנאשם זנח אותן לאחר מכן, לא יבדקו. כמו כן היא מאפשרת ביצוע חקירה שבמוקד שלה בירור טענות להתנהגות אלימה מצד השוטרים, והצגת כל השאלות הרלבנטיות לעניין על ידי מי שתפקידם לברר סוג כזה של תלונות.

מבלי למעט מן האמור, ניתן להעריך כי יתקיימו נסיבות בהן אופי הטענות ו/או אופי הראיות שיועברו למח"ש יחייב בירור וחקירה גם בהעדר תלונה פורמאלית, ואני מניחה כי במח"ש מופעל בהקשר זה שיקול דעת, בהתאם לחומר המועבר לעיונם.

איני יכולה לבחון אם התיק שלפניי נמנה על אותם תיקים שבהם מחוייבת הייתה מח"ש לבצע חקירה גם בלי תלונה פורמאלית של הנאשם, שכן חקירת הנאשם ו/או ראיות אחרות שהועברו בהקשר לטענתו, לא הוצגו לעיוני, ולא יכולתי לבחון את אופי טענותיו.

בנסיבות אלה, בהעדר נתונים המצדיקים מסקנה אחרת, עצם הדרישה להגשת תלונה פורמאלית ועמדת מח"ש כי בהעדר תלונה פורמאלית יגנז התיק, אין בהם כדי לבסס עמדה מקוממת או שרירותית, הפוגעת באופן מהותי בצדק ומחייבת התערבות שיפוטית (ע"פ 35419-05-11 **מדינת ישראל נ' טל**, ע"פ 2658-06-11 **מדינת ישראל נ' טלקר** (להלן: "עניין טל" ו"עניין טלקר")).

יתרה מכך, גם אם היה מתברר כי היה מקום לעריכת בדיקה וחקירה במקרה זה, הרי שההלכה המנחה שנקבעה בבתי המשפט המחוזיים היא שאין מקום ליצירת זיקה ישירה בין פעולות הבדיקה והחקירה של מח"ש ואופן התנהלות מח"ש לבין תוצאת ההליך הפלילי בעניינו של הנאשם, וזאת, בשל ההשלכות השליליות שעלולות להיות לזיקה כזאת ביצירת

תמריץ להגשת תלונות סרק (עניין טלקר, ע"פ 11-10726-01 **מדינת ישראל נ' קנדרו** (להלן: "עניין קנדרו)).

ודוק, אין בקביעות אלה כדי ליצור פגיעה בלתי הפיכה בזכויות הנאשם, שכן במסגרת ההליך הפלילי יהיה רשאי הנאשם לשטוח את טענותיו כלפי השוטרים, ושאלת נקיטת אלימות כלפיו תבורר על ידי בית המשפט. בית המשפט עשוי לאחר שיפרשו בפניו הראיות לקבוע קביעות אופרטיביות, בין במתן הוראה להעברת התיק לבדיקה וחקירה במח"ש ובין בקבלת טענת הגנה מן הצדק, ככל שתהא לכך הצדקה (עניין טל, ע"פ (י-ם) 2139/08 **מדינת ישראל נ' סנדור**).

זה המקום להעיר כי בע"פ 333/10 **סרנקו נ' מדינת ישראל** נדחתה על ידי בית המשפט העליון טענת המערער לפיה משלא התקבל אישור שפיטה יש מקום לקבל טענה של הגנה מן הצדק בשל עצם העובדה שלא פעלו לפי הנוהל. בהחלטתו ציין בית המשפט בין היתר שהטענות הנוגעות להפרת הוראות הקשורות לזיקה בין ההליכים, עניין בנהלים פנימיים שאינם מבססים זכות יסודית לנאשם.

אשר לטענה כי לא קיימת עילת סגירה של זניחת תלונה, איני סבורה כי במסגרת החלטתי הנוכחית יש מקום להדרש בהרחבה לטענה, ודי שאעיר כי דומה שהחלטת מח"ש היא לגנוז ולזנוח את הטיפול בטענה מבלי שנפתחת חקירה פורמאלית כלל, כך שאין בין החלטה זו לבין עילות הסגירה של חקירה פורמאלית זיקה ישירה.

אשר לטענה כי קיימת חובה לבצע חקירה, הרי שהוראות החוק מחייבות לפתוח בחקירה מקום שנודע על ביצוע עבירה. עמדת מח"ש לפיה ללא תלונה פורמאלית או ראייה ממקור עצמאי אחר, אין בדרך כלל תשתית לחשד לביצוע עבירה, אין בה סתירה חזיתית לדרישות החוק או התעלמות ממנו.

טענה נוספת נוגעת למשלוח המכתב לנאשם שלא בדואר רשום לכתובת לא נכונה ואי הגעתו ליעדו.

כפי שפורט המכתב נשלח לכתובת שמסר הנאשם עשרה ימים בלבד קודם לכן. לא נטענו על ידי הנאשם כל טענות הנוגעות לשינוי כתובת מגוריו בימים הסמוכים לאחר החקירה, ודומה שמשלוח המכתב לכתובת שמסר הנאשם בצמידות למועד בו מסר אותה היא פעולה סבירה. אכן, המכתב לא נשלח בדואר רשום ואין אסמכתא פורמלית להגעתו ליעדו. עם זאת, לא קיימת הוראה המחייבת את משלוח ההודעה בדואר רשום. מבלי למעט מן האמור, בשל אופי המכתב ובהמשך להחלטות קודמות, יש מקום שמח"ש תקבל החלטה על משלוח המכתב בדואר רשום (עניין קנדרו).

מעבר לכך, בהנחה שהמכתב לא הגיע ליעדו ודבר גניזת התיק נמסר להגנה לראשונה במענה לפניית הסניגורית, הרי שגם כשהתחוויר להגנה כי התיק נגנז, והתקבלו מלוא הפרטים, לא נעשתה מטעם ההגנה פניה בבקשה לקבל אורכה להגשת ערר על החלטת הסגירה בהתאם לסמכויות הקבועות בסעיפים 64 - 65 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב - 1982. לא נתנו הסברים לכך.

סוף דבר

מכלול הנימוקים שפורטו לעיל, מביא למסקנה כי אין מקום בשלב זה לקבל טענה של הגנה מן הצדק או כל טענה מקדמית אחרת שתוצאתה ביטול כתב האישום, וכי טענות הנאשם, ככל שיעורר אותן במהלך פרשת הראיות ויציג להן תשתית ראייתית, יבוררו במסגרת ניהול ההליך.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, י"ט אב תשע"ד, 15 אוגוסט 2014, בהעדר הצדדים.